

Aan de colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies Gelderland, Utrecht en Zuid-Holland en de colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Alphen aan den Rijn, Arnhem, Berg en Dal, Bodegraven-Reeuwijk, Bunnik, Buren, Duiven, Houten, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Leidschendam-Voorburg, Lingewaard, Nijmegen, Noordwijk, Oegstgeest, Overbetuwe, Utrecht, Voorschoten, Woerden, Wijk bij Duurstede, Zevenaar en Zoeterwoude.

DATUM	4 juni 2021	TEAM	LimesSamenwerking
UW BRIEF VAN	-	TELEFOONNUMMER	06-11715221
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	Info@LimesSamenwerking.nl
BIJLAGE	-	ONDERWERP	ICOMOS-advies over de Werelderfgoednominatie Neder-Germaanse Limes

Geacht college,

Het Rijk en de provincies Gelderland, Utrecht en Zuid-Holland werken sinds 2011 samen aan het beheren, behouden en benutten van de Limes. Een belangrijk onderdeel is de gezamenlijke ambitie om de Limes de status Werelderfgoed te geven. Dit doen we samen met Duitsland onder de naam Neder-Germaanse Limes. Daarbij sluiten we aan bij andere delen van de Limes die al zijn ingeschreven of naar verwachting op korte termijn worden ingeschreven op de UNESCO Werelderfgoedlijst (zie kaart).

In 2014 hebben de provincies, het Rijk en gemeenten een intentieverklaring ondertekend om gezamenlijk aan dit dossier te werken. Samen met Duitsland dienden we in 2020 het nominatiedossier van de Neder-Germaanse Limes in bij het Werelderfgoedcomité. Tijdens de Werelderfgoedconventie eind juli 2021 zal het Werelderfgoedcomité besluiten over de voordracht. Deze conventie vindt dit jaar digitaal plaats.

ICOMOS-advies

Een belangrijke rol bij deze besluitvorming is weggelegd voor het advies van ICOMOS, het orgaan dat UNESCO op het gebied culturele nominaties adviseert. Dat advies is tot stand gekomen op basis van het nominatiedossier, het bezoek van een beoordelaar van ICOMOS en de beantwoording van schriftelijke vragen. Doorgaans volgt het Werelderfgoedcomité in zijn besluit het advies van ICOMOS, maar het kan ook afwijken.

In de basis kan ICOMOS vier soorten adviezen geven:

- inschrijving (inscription)
- een lichte terugverwijzing voor relatief kleine aanpassingen (referral)
- een zware terugverwijzing wanneer er omvangrijkere bezwaren zijn (deferral)
- niet-inschrijving (non-inscribe).

Bij een referral en deferral kan er op een later moment een aangepast of nieuw nominatiedossier worden ingediend. Bij een non-inscribe kan dat niet: dat houdt een definitieve afwijzing in. Daarnaast laten de laatste jaren de ontwikkeling van een nieuwe variant zien: de inschrijving met aanbevelingen, waarbij het Werelderfgoedcomité verwacht dat deze binnen bepaalde tijd zullen zijn opgevolgd.

Op 4 juni heeft ICOMOS het advies over de nominatie gepubliceerd. Wij zijn verheugd u te kunnen melden dat ICOMOS adviseert tot inschrijving (inscribe). Dit betekent dat de Neder-Germaanse Limes vanaf deze zomer naar alle waarschijnlijkheid het predicaat Werelderfgoed mag dragen. Een belangrijke pluim op het werk dat de afgelopen jaren door de betrokken partners, maar ook door vele vrijwilligers, archeologen en andere organisaties is verricht. Maar er is ook nog werk aan de winkel.

ICOMOS geeft een aantal aanbevelingen mee in het advies waarvan het de bedoeling is dat wij die als Nederland en Duitsland implementeren. Doorgaans vraagt het Werelderfgoedcomité om daar binnen een periode van anderhalf jaar over te rapporteren. Wij zullen hiervoor het daadwerkelijke besluit van het Werelderfgoedcomité afwachten en in het najaar afspraken maken met onze partners over de wijze waarop we daar invulling aan willen geven. Ook ligt er voor de komende jaren een belangrijke uitdaging in het bereiken van een groter publiek. Daar willen we samen met u en met onze andere partners mee aan de slag. De verwachte inschrijving op de UNESCO Werelderfgoedlijst is dan ook een mijlpaal, maar geen eindstation.

Het advies van ICOMOS en de andere stukken die betrekking hebben op de nominatie, kunt u digitaal vinden op de website www.RomeinseLimes.nl.

Na de inschrijving

Indien het Werelderfgoedcomité de Limes daadwerkelijk inschrijft, is het van belang dit samen met de betrokkenen te vieren. Naast vanzelfsprekende persmomenten, zijn gemeenten daarom uitgenodigd in het najaar op de locaties die zijn ingeschreven (maar ook op Limes-locaties daarbuiten) activiteiten te organiseren en actief de unieke en uitzonderlijke waarden uit te dragen.

Ook zullen we de plaatsing van diverse Limesborden in de huisstijl en met het UNESCO-logo stimuleren en zal de websites www.Romeinen.nl worden vernieuwd. Daarnaast willen we dit feestelijke moment samen vieren op vrijdag 8 oktober, de eerste Limesdag.

Tot slot: het advies van ICOMOS is leidend, maar niet dwingend. Het Werelderfgoedcomité kan anders besluiten. Eind juli weten we zeker wat het Werelderfgoedcomité besluit. Dit besluit zullen we via een gezamenlijk persbericht bekend maken.

Voor de volledigheid wijzen wij u erop dat het gebruik van zowel het Limes-logo als het UNESCO-logo aan voorwaarden is gebonden. U kunt hier vanaf 1 augustus meer informatie over vinden op de website www.RomeinseLimes.nl.

Met vriendelijke groet namens de Stuurgroep,

dr. W.H. (Willy) de Zoete
Voorzitter Stuurgroep Nederlandse LimesSamenwerking